

Podravski narodni motivi iz zbirke Josipa Cugovčana

Podravski narodni motivi iz zbirke Josipa Cugovčana

Mustra za sesvečki vez
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Motiv sesvečkog veza na ručniku (*obrisaču*)
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Podravski narodni motivi iz zbirke Josipa Cugovčana

Etnografska izložba *Podravski narodni motivi* iz zbirke Josipa od muzeja, u kojem gubi tu funkciju Cugovčana, dio je suradnje Muzeja kako bi se sačuvao, jer se ruho smatra, grada Koprivnice i Josipa Cugovčana, treba promatrati ne djelomično, već u sakupljača narodnog blaga, narodnog cijelokupnoj pojavi, u vezi s okolinom, stvaratelja, slikara naivca, nositelja krajem u kojem je nastao, na čovjeku umijeća nematerijalnog kulturnog koji ga nosi (ibid.: 13). Prvi etnološki dobra i vlasnika Etnografske zbirke teorijski rad o narodnoj umjetnosti u Podravskim Sesvetama. Prilikom jednog od posjeta Josipu Cugovčanu i njegovoj zbirci u Podravskim Sesvetama, Josip je koprivničkim muzealcima pokazao dio građe iz zbirke, *mustre* nastale u Podravskim Sesvetama.

Upravo su sesvečke obitelji Lončarić i Dergez, poklonile *mustre* Josipu Cugovčanu, za Etnografsku zbirku iz Podravskih Sesveta kako bi se sačuvale za buduće naraštaje. Razgledavanjem *mustri* koje su dio etnografske baštine Podravskih Sesveta, nastala je ideja izložbe o podravskim narodnim motivima iz zbirke Josipa Cugovčana, brojnim cvjetovima i grančicama na tekstilnim predmetima, nastalim kao dio tradicije umjetničkog nasljeđa zajednice.

Namjera izložbe je predstaviti *mustre* iz zbirke Josipa Cugovčana kako bi bolje upoznali likovnost podravskih žena izraženu u tekstilnom rukotvorstvu. Upravo je likovnost žena izražena u ukrašavanju narodnog ruha potakla Babića na promišljanje o izraza kao novom kreativnosti, prisutnom u posebnog likovnog izraza. U djelu pojedinih narodnih stvaratelja koji "Boja i sklad" Babić je pisao o likovnom izrazu kao simboličkom pismu, linijskoj jama seljačkog ukrasa koje se "viju, vežu, pletu, spajaju, odvajaju u posebnim ćelama seljačkog ukrasa" (Babić, 1943: 10).

red i svoj sklad. U tom životom toku primijetit ćemo raznolike dinamike. Odkrit ćemo dominante i intervale, vidljivi su i akcenti, a jednakomjerni takt čitavog tog osebujnog linearног ritma i nehotice će nas podsjetiti na

jednakomjerni takt i ritam narodne pjesme" (Babić, 1943: 10). Babić ističe važnost promatranja likovnog izraza u sredini u kojoj je nastao, za razliku od muzeja, u kojem gubi tu funkciju Cugovčana, treba promatrati ne djelomično, već u sakupljača narodnog blaga, narodnog cijelokupnoj pojavi, u vezi s okolinom, stvaratelja, slikara naivca, nositelja krajem u kojem je nastao, na čovjeku umijeća nematerijalnog kulturnog koji ga nosi (ibid.: 13). Prvi etnološki dobra i vlasnika Etnografske zbirke teorijski rad o narodnoj umjetnosti u Podravskim Sesvetama. Prilikom jednog od posjeta Josipu Cugovčanu i njegovoj zbirci u Podravskim Sesvetama, Josip je koprivničkim muzealcima pokazao dio građe iz zbirke, *mustre* nastale u Podravskim Sesvetama.

Milovana Gavazzija koji je pisao o narodnoj seljačkoj umjetnosti, predmetima koje je seljak izradio i ukrasio svojim rukama prilagođenim estetskim mjerilima i funkciji u sredini u kojoj su nastali.

Naglasak nije na istraživanju porijekla *mustri*, namjera nije odgovoriti na pitanje njihova porijekla, već je doprinos proučavanju podravske baštine, poticaj za daljnja istraživanja podravskog tekstilnog rukotvorstva posebice motiva ruže koji je prisutan kao ornament na predmetima posoblja izveden različitim tehnikama ukrašavanja i različitim bojama u nekim podravskim selima. Pritom valja napomenuti da su neki od motiva s *mustri* iz Podravskih Sesveta u selima Peteranec i Virje izrađeni drugačijom tehnikom ukrašavanja i kombinacijom boja na predmetima posoblja. Isto je i poticaj za radove koji se bave problematikom folklornog likovnog Ljubu Babića na promišljanje o izraza kao baštinjenom tradicijom i upoznavanju seljačkog umijeća kao novom kreativnosti, prisutnom u posebnog likovnog izraza. U djelu pojedinih narodnih stvaratelja koji "Boja i sklad" Babić je pisao o likovnom izrazu kao simboličkom pismu, linijskoj jama seljačkog ukrasa koje se "viju, vežu, pletu, spajaju, odvajaju u posebnim ćelama seljačkog ukrasa" (Babić, 1943: 10).

ukrašavanje tradicijskih predmeta kao u tehnici ukrašavanja slika na staklu i u domaćenoj u Podravini, koja je dala osobitim odnosima, žive na ukrasnoj podlogu za razvoj hrvatske naivne ploštini svojim životom. Imaju svoj umjetnosti.

Mustra s motivom ruže, okolanti
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Mustre iz zbirke Josipa Cugovčana

Etnografska zbirka Josipa Cugovčana sadrži materijal, neuobičajenu gradu koja je rijetkost u etnografskim muzejskim i privatnim zbirkama. Riječ je o brojnim primjercima formi ili oblika za ukrašavanje predmeta tekstilnog rukotvorstva koje u Podravini zovu *mustrama*. Prema njima su se oblikovali podravski narodni motivi kao dio narodne likovne umjetnosti i folklornog likovnog izraza kao dijela baštinjene tradicije, ali i sveukupne vizualne manifestacije tradicijske kulture koji su danas sve češće dio muzejskih i privatnih zbirk.

Mustre su žene iz obitelji Lončarić i Dergez poklonile Josipu Cugovčanu kako bi ih zajedno sa svojim predmetima sačuvalo, jer u njihovom domu više ih nitko ne koristi, više nema mama i baka koje su po njima vezle i tkale. Josip Cugovčan ih je vrlo rado prihvatio i brižljivo ih čuva u svojoj zbirci. Cugovčanu su te *mustre* drage i zanimljive, kao što je i ispričao u jednom od zajedničkih razgovora, jer ga je kao slikara posebno zanimala likovnost naših starih, Sesvečana i Sesvečica koji su se likovno izražavali na drvetu, platnu, čak i željezu. Kao slikar uočio je da su tradicijske motive žene prenosile na platno s drvenih predmeta, primjerice preslica i škrinja, a bile su i vrsne majstorice koje su svojom kreativnošću same oblikovale pojedine podravske narodne motive, različite cvjetiće, ruže, grančice kao i motiv ptičice. Uočio je i promjenu u pojedinim oblicima već spomenutih motiva, od najjednostavnijeg crteža koji se mijenjao i prilagođavao novim tekstilnim materijalima. Zanimljiv mu je motiv *sesvečki vez*, prema *mustri* zvanoj *okolanti*, ruže, šipkove ruže. Naziv za taj motiv karakterističan za Podravsko Sesvete dali su stanovnici okolnih sela, a žene su ga vezle u raznim bojama.

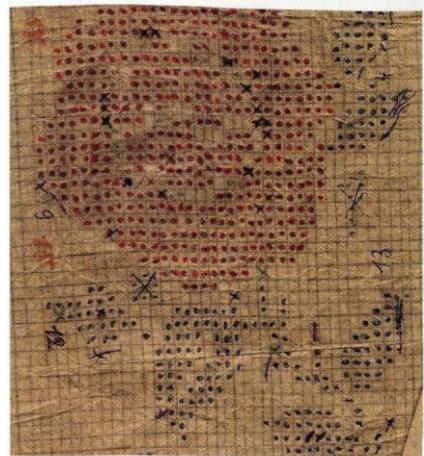
Priča o *mustrama* prema kojima se u platno utkivaju ili ušivavaju forme po kojima se umijećem izrade oblikuju podravski narodni motivi, priča je o

generacijama podravskih žena, koje su u predahu od kućanskih poslova i radova na polju stvarale odjevne i druge tekstilne predmete kako bi uljepšale svakidašnji životni prostor i učinile ga ugodnijim za život. To je priča o ženama, narodnim stvarateljicama, koje su svojom individualnošću, maštovitošću, kreativnošću *našivavale i natkavale* za svoju djecu i unuke. Priča je to o devojčicama koje su postale žene, koje su uz svoje majke zabadale iglu u platno. Kao što je ispričala gđa Marija Šantić, vesti ili *našivavati* naučila ju je njezina prabaka iz Podravskih Sesveta rođena 1894. Počela je vesti kada je krenula u drugi razred osnovne škole: "*Išla sam u drugi razred, već su me (...) kaj sam pičila samo zabadaj, samo zabadaj, kakti praznu iglu, onda su mi deli, ne merku nego pismo, kaj se negda natkavalo, kaj je bilo teško.*"¹ Tako se umijeće vezenja prenosilo s koljena na koljeno, kao baštinjena tradicija, s bake na unuke, s majke na kćeri. Neke autorice pisale su o vezu ne samo kao unutarnjoj potrebi žene, igli kao sredstvu kreativnog izražavanja kojim je izrazila sebe, svoju osobnost, radost i u njemu pronašla utjehu, već i o podravskim ženama, narodnim umjetnicama koje su likovnim izražavanjem na tekstilnim predmetima postale dio narodne likovne umjetnosti (Radauš Ribarić, 1973: V; Severović, 1989: 128). Uz žene, tehnikom ukrašavanja platna u Podravini u nekim selima primjerice Koprivnički Ivanec, Novigrad Podravski, Gola bavili su se i muškarci, muški tkalci koji su tkali tekstilne predmete ukrašene ornamentima u crvenoj i crnoj boji tehnikom tkanja *na prebor*. Bilo je i onih, primjerice u Đurđevcu, koji su ukrašavali predmete bijelim vezom *štikanjem*, po narudžbi za žene iz okolnih mjesta². Od različitih tehnika ukrašavanja tekstilnog rukotvorstva, u Podravini je rašireno ukrašavanje tkanjem *na prebor* te vezenjem,

kombinacijom različitih tehnika veza brojem, veza pismom i bijelog veza. Kod obje tehnike ukras se izvodio prema *mustri* za tkanje ili našivavanje.

Ukrašavanje tkanjem izvodilo se na tkalačkom stanu, *naredu*, s horizontalno položenom osnovom. Ornament na tkanim tekstilnim predmetima utkivao se tehnikom *na prebor*. Valja napomenuti da su se u Podravini tehnikom tkanja *na prebor* uglavnom ukrašavali predmeti posoblja: plahte, prekrivači za krevet (*vilani, prečke*), jastučnice (*vankuši*), stolnjaci, *stolnice*, ručnici (*obrisači*), torbe, tepisi (*gunji*). Prebiranjem niti osnove prstima nastao je razmak kroz koji su se provlačile obojene niti potke. Dekorativni ukras tkanja *na prebor* na podlozi od lana ili konoplje dobivao se uvođenjem: pamučne niti *končeca*, upredene niti *pisma* te vunene niti ili *vunice* u potku prema *mustri*. S obzirom na kompleksnost ornamenta, *mustra* se najčešće precrtavala u bilježnicu ili se očitavala izravno s već tkanog predmeta koji je služio kao predložak za tkanje. Od sačuvanih *mustri*, za ukrašavanje tkanjem *naprebor* koristile su se *mustre* iz ostavštine obitelj Dergez. *Mustre* su iscrtane *flaj basom* ili *tintnom* olovkom na papiru "koji su doneli Kozaki"¹³, na kojem je gđa Dergez najprije iscrtala mrežu koja joj je poslužila kao milimetarski papir. Unutar mreže, ucrtan je biljni motiv ružine grane stavljanjem točkica u kockice. Na nekim *mustrama* se ispod točkice nalazi i oznaka križića, što upućuje da se ta *mustra* koristila i za vez brojem križići. Naime za vrijeme dok je vezla brojem, odbrojavala redove prema *mustri* i bola iglom u platno, shvatila je da se može koristiti i za tkanje *na prebor* koje se isto izvodi prema *mustri* iscrtanoj na milimetarskom papiru brojenjem redova kada se izvodi ukras uvođenjem niti potke u osnovu. Tako je gđa Dergez *mustru* za vez brojem križići koristila za tkanje *na prebor*.

Na gotovo svim *mustrama* prisutan je uzorak biljnog motiva ružine grane, izведенog na ravnoj plohi. *Mustre* nastale u prvoj polovici 20. stoljeća, dio su varijacije

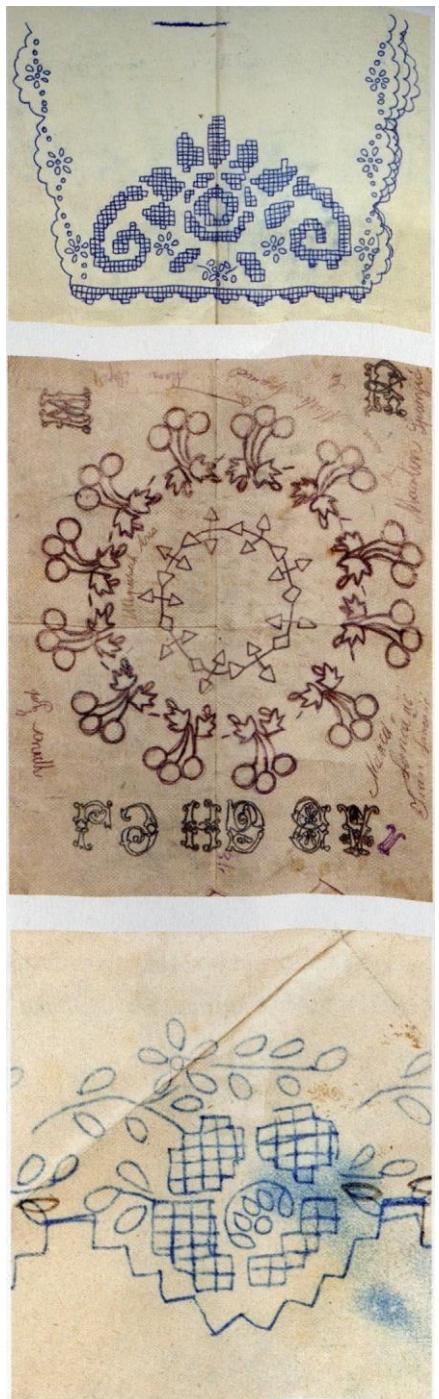
Motiv ruže, *okolanti* na *mustrama*
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Ukrašavanje platna tehnikom bijelog veza *štikanjem*
iz dokumentarnog filma Podravski narodni motivi - *Pretisni i spari boje kaj naprave ruke moje*

Našivavanje s navezom u crvenoj boji
iz dokumentarnog filma Podravski narodni motivi - *Pretisni i spari boje kaj naprave ruke moje*

Mustre za vez pismom i bijeli vez toledo
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

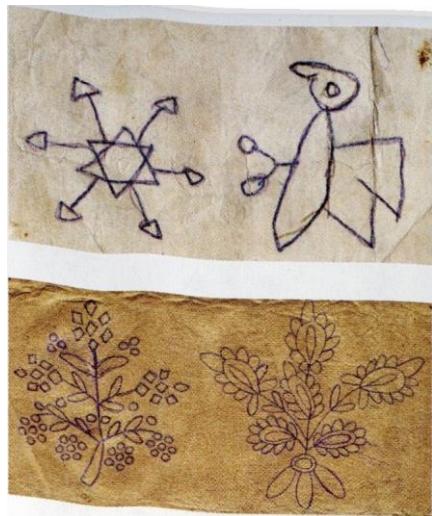
oblikovanja ornamenta ruže, dio su osobnosti žene Dergezove, koja je obogaćivanjem tradicijskog baštinjenog likovnog izraza, unošenjem novih elemenata interpretirala isti motiv u različitim varijacijama materijala i tehnika, te tako stvorila specifičan lokalni motiv. Taj motiv je postao prihvaćen unutar zajednice, a i šire, pa su žene iz Podravskih Sesveta, a i okolnih mjesta, Đurđevca i Kloštra Podravskog dolazile da im "pretisne mustru"¹⁴ odnosno napravi uzorak motiva. Na nekim *mustrama*, vidljivo je da je gđa Dergez zaokružila pojedine dijelove motiva olovkom. Ova vrsna tkalja i vezilja, motiv grančice vinove loze ili ružine grane, iz *mustre* za vez brojem križići koju je koristila i za tkanje *na prebor*, preoblikovala je i koristila za *našivavanje* što je u Podravini naziv za različite tehnike ukrašavanja veza pismom. Gđa Dergez jedna je od podravskih žena koje su inspiraciju za stvaranje uzorka *mustri* vidjele gotovo svugdje, u prirodi, različitim časopisima, ručnim radovima, na porculanu, slikama na staklu, drvenim predmetima itd.

Kod ukrašavanja vezom ili *našivavanjem* u Podravini, ornament se izvodio na gotovoj tekstilnoj podlozi prema *mustrama* po motivima koji su dio baštinjenog tradicijskog obrasca, ali i varijacije određenih motiva s obzirom na odabir tekstilne podlage, konca i boje za navez, prisutne i u promjeni interijera seoske kuće početkom 20. stoljeća, ukrašenog vezenim tekstilnim predmetima. U to vrijeme, u Podravskim Sesvetama žene koje su vezle ili *našivavale*, odlazile su kod Mikloš Marice, Sesvečice koja je "pretiskavala zato se zvalo pretiskavanje jer ona imala te mustre onda je preko indiga pretiskala s olovkom da bi ostalo pretiskano, utiskano otisnuto na platno"¹⁵ kako bi se moglo po *mustri* vesti (*našivatij*). Osim u Podravskim Sesvetama, u Podravini je u nekim selima, primjerice Peterancu, Virju, bilo žena koje su se bavile izradom *mustri* za vez, *pretiskavale* su ili *fordrukale* uzorak s papira na platno premazivanjem svinjskom masti te precrtavanjem pomoću indigo papira.

Motivi na tim predlošcima nastali su proizvoljno, neki su prenijeti s već gotovih tkanih i vezenih predmeta. Nadalje, neki od motiva preuzeti su s predložaka za vez koji je bio dio školskog rada, od žena koje su se bavile izradom *mustri*, iz modnih časopisa, te od drugih žena iz okolnih mjesta. Uz gđu Maricu Mikloš, u Podravskim Sesvetama, tradiciju izrade *mustri za našivavanje* nastavila je gđa Marica Lončarić. Najbrojnije *mustre za našivavanje* zastupljene u zbirci Josipa Cugovčana su iz ostavštine njezine obitelji.

Riječ je o *mustrama* za ukrašavanje vezenjem pismom i bijelim vezom na već gotovo istkanoj tkanini od domaćeg lanenog, konopljinog ili finog tankog kupovnog platna zvanog "pečno platno, Ljerka platno"⁶. Očuvanost *mustre* ovisila je o korištenosti. Među *mustramama* izdvojene su i oštećene, što znači da je *mustra* puno puta precrtna na platno te se oštetila stalnom uporabom. Najveći broj *mustri* koristio se za *našivavanje*, vezenje pismom ili bijelim vezom na odjevnim predmetima na ovratnicima, prsima, zapešća rukava košulja, rubovima podsuknji, pregačama, rupcima. Osim odjevnih, vezom su se uz tkanje ukrašavali i predmeti posoblja (jastučnice, prekrivači, stolnjaci, *stolnice*, ručnici, češljarke, zavjese, rupčići). Gđa Marica Lončarić, jedna je od žena u Podravskim Sesvetama koja je *pretiskavala mustru* za motiv sesvečki vez koju čine ruže, šipkove ruže zvane *okolanti*. Osim nje, sve je više žena počelo vesti taj vez, a tradiciju je nastavila i gđa Marija Šantić.⁷

Od brojnih *mustri* gđe Lončarić, izdvojene su *mustre za našivavanje* odnosno za vez pismom kombinacijom zrnčanog boda, lančanca, obameta, plosnog boda i pečkog veza, kao i za bijeli vez (*šlinganje, štikanje, pukanje i toledo*) na odjevnim predmetima i predmetima posoblja. Poput gđe Dergez i ostale žene su *mustru* mogle koristiti u različitim tehnikama veza. Oblik *mustre* odgovarao je obliku ornamenta izvedenom na

Mustre za našivavanje s motivima ptičice, cvjetne grančice, buketom cvijeća i kaleža
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Motiv hrastovog lišća s ručnika
(*obrisača*)

Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

odjevnim predmetima ili predmetima posoblja. Prema motivima izvedenim po *mustrama* vidi se kreativnost žene, koja je isti motiv *okolanti*, ivančice, tulipana, grozdića prilagođavaла vrsti tekstilne podloge i naveza (*pisma*, *končeca*, *merke*, *vunice*) kojim se vezlo. Na *mustrama* za ukrašavanje vratnog izreza za vez pismom, biljni motivi cvjetića i grančica, ruže s tulipanima i ivančicama izvedeni su na zakriviljenoj podlozi u jednoličnom nizu. Rubovi podsuknji (*pocuknjenki*), stolnjaka, ručnika (*obrisača*) ukrašavali su se prema *mustri* za bijeli vez, *šlinganje i toledo*. Rupčići su se ukrašavali prema *mustrama* s biljnim motivima cvjetnim grančicama, tulipanima te su se mogle koristiti i za bijeli vez u kombinaciji s geometrijskim motivima kvadratića i trokutića na ravnoj plohi, uz izvezen monogram koji se mogao koristiti i na predmetima posoblja primjerice posteljini. *Mustre* kojima su se ukrašavali rupčići koristile su se i za ukrašavanje češljarki. Početkom 20. stoljeća uz jastučnice, ukrašavali su se i prekrivači za krevet (*šliferi*) po *mustri* sa stiliziranim geometrijskim viticama i točkicama koji čine motiv ivančice. K tomu, tu su i *mustre* biljnih motiva buketa cvijeća, cvijeća u vazni, košarice s cvijećem za vez pismom na ručnicima (*obrisačima*). Uz biljne motive, na ručnicima su se vezli sakralni ornamenti. Osim toga najbrojnije su *mustre* s raznovrsnim biljnim motivima cvjetnih grančica, ruže, šipkovih ruža, *batonija*, ivančica, grozdova s lišćem, trešanja, hrastovog lišća na ravnoj plohi u jednoličnom nizu. Kombinacijom tih ornamenata ukrašavali su se uglavnom stolnjaci, *stolnice* i ručnici (*obrisači*).

Podravski narodni motivi - likovni izraz podravske etnografske baštine

U seljačkoj tradicijskoj kulturi Podravine, likovnost je bila sastavni dio svakodnevnog života, dio ukrašavanja, obrade i izrade predmeta od različitih materijala primjerice drveta, platna, kamena, željeza, kože. Način ukrašavanja predmeta posoblja u skladu je s njihovim

oblikovanjem i funkcijom koju imaju unutar zajednice. Raznovrsne materijale, tehnike izrade povezuje gotovo jedinstven princip ornamentalnog oblikovanja. Ujednačenost kvalitete izrade i ukupnost motiva upućuju na lokalne posebnosti te na postojanje lokalnih središta izrade. Pojedini primjeri izrađeni su kombinacijom više materijala i tehnika izvedbe (Vojnović Traživuk, 2001: 394-395).

Pri tomu narodni stvaratelj ponavlja baštjnje oblike (eventualno usvajajući i mijenjajući pojedinosti) te istovremeno zadovoljava istinske potrebe i estetska mjerila svoje zajednice.

Uz *mustre* prema kojima su se oblikovali pojedini podravski narodni motivi, odabrani su primjeri predmeta tekstilnog rukotvorstva iz zbirke Josipa Cugovčana na kojima je izražen likovni izraz podravske etnografske baštine. Kao i na *mustrama*, na odjevnim predmetima i predmetima posoblja iz zbirke prevladava biljni motiv ruže, šipkove ruže zvan *okolanti*. Uz njega, tu su još biljni motivi ivančice, tulipana, grozdova s lišćem, cvijeća u vazi, buketi cvijeća, trešanja, hrastovog lišća. K tomu, prisutni su i geometrijski motivi u obliku kružića, kvadratića, trokutića, cik cak linija. Od zoomorfnih motiva najrašireniji je motiv ptičice, te uz njega motiv kaleža zajedno s motivom srca koji je jedan od najraširenijih i najzastupljenijih motiva u čitavoj Podravini. Ti motivi razrađuju se upotrebo različitih materijala i tehnika na gotovoj tekstilnoj podlozi.

Likovnost žena izražena je u odabiru motiva i umijeću njegove izvedbe na tekstilnoj podlozi, kombinacijom različitih boja i tehnika ukrašavanja, od kojih su neki postali dio lokane posebnosti. Tako motiv koji u Podravskim Sesvetama zovu *okolanti* varira u izvedbi s obzirom na vrstu tekstilne podloge, odabir niti i boja i vrste tehnika ukrašavanja vezenjem ili tkanjem. Od odabranih predmeta iz zbirke, najveći broj predmeta ukrašenih tim motivom se nalazi na predmetima posoblja jastučnicama, ručnicima, stolnjacima i stolnicama. Motiv ruže *okolanti* na

Motiv cvjetne grane s ručnika
(obrisaća)

Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Motiv ruže, šipkove grane, grožđa i ivančica na jastučnici (*vankušu*) i ručniku (*obrisaću*)

Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

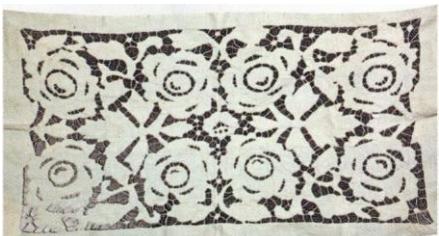
jastučnicama izrađen je na *pećnom* platnu, finom tankom kupovnim platnu tehnikom ukrašavanja bijelog veza: *štikanjem i toledom*. Ukrašavanje *štikanjem* izvodilo se po precrtanom motivu ruže na *pećnom* platnu kada su se strojem ili *mašinom* prašili svi dijelovi motiva kupovnim koncem *merkom*, zatim se škarama izrezala suvišna tkanina te su se na kraju rupice opšile bodom obameta u bijeloj boji. Posebno je zanimljiv motiv *okolanti na vankušu* koji je izradila teta Josipa Cugovčana ukrašavanjem tehnikom *toleda* kojom se kod izrade izvade niti iz tkanja prema *mustri* te se obrube bodom obameta u bijeloj boji. Ta kreativnost žene, koja je motiv izradila koncem u raznim bojama, obrubljujući ga bodom obameta, jedan je od rijetkih primjeraka ukrašavanja toledom u Podravini pomoću naveza u boji na bijeloj podlozi.

Vrlo je zanimljiv vez motiva *okolanti* vunom na dva stolnjaka od domaćeg tkanog platna spojenog od dvije *pole*. Na prvom je vez izведен vunenom niti *vunicom* jednobojno u *višnjevoj*, crveno smeđoj boji, dok je na drugom izведен *šatirano vunicom* u crvenoj, roza i plavoj boji. Motiv je izведен u jednoličnim redovima, kombinacijom istih motiva koja se ritmički ponavljaju prema slijedu a-a-a ili a-b-a-b. U jednom redu, motivi ruže izvezeni *vunicom* variraju u buket cvijeća koji se ponavlja u jednom slijedu a-a-a. Taj isti motiv ruže, izvezen je na *stolnicama* na domaćem ili *pećnom* platnu, jednobojno, koncem u crvenoj boji vezenjem pismom punim podom te pećkim vezom kao i *šatirano*, koncem u narančasto, plavoj i crvenoj boji. Uz motiv *okolanti*, gotovo na isti način varira i motiv ivančice vezen punim bodom na domaćem platnu, na stolnjacima i *stolnicama* u crvenoj boji. Taj motiv žene su počele vesti i tehnikom bijelog veza, koji je izведен prema *mustri* na bijelom, *pećnom* platnu. Umjesto bijelom, motiv je obrubljen bodom obameta u ljubičastoj boji, što opet govori o kreativnosti i maštovitosti Sesvečica koje su tehniku ukrašavanja bijelog veza uvele novi element - bodom obameta,

vez su osim u bijeloj, izrađivale u raznim bojama. Ostali motivi, tulipani, cvijeće u vazi, grozdovi, trešnje, hrastovo lišće, uglavnom su dio ukrašavanja stolnjaka, *stolnica* te rubova jastučnica. Prisutni su u različitim varijacijama motiva i tehnika, poput stolnjaka koji je izvezen kombinacijom motiva tulipana i ivančice plosnim bodom i bodom lančanca, koji su Sesvečice zvale *futica*, jer podsjeća na pletenicu.

Od različitih varijacija motiva *okolanti*, tu je i vez na jastučnicama, ručnicima, *stolnicama*, stolnjacima zvan *sesvečki vez*. Vez se izvodio na finom lanenom platnu "lenskom platnu jako tenkom", osim za *vankušnice* koje su se vezle na pećnom platnu. Jastučnice su se vezle prema *mustri za sesvečki vez* koja se *pretiskavala* na platno u dvije varijante: jednobojno u *višnovoj* i šareno, *satirano u jognjenoj, plavoj, ljubičastoj, crlenoj, višnovoj* boji. U početku se *sesvečki vez* izvodio vezenjem punim bodom koji su Sesvečice zvale "jeden za drugim", a kasnije se sve više počinje ukrašavati i pečkim vezom prema sljedećem postupku: "*Zapići ravno gde je mustra (...) gdje je narisano*"⁸.

Vez na stolnjacima i *stolnicama* izvodio se u jednoličnim redovima na ravnoj podlozi, kombinacijom motiva gdje se motiv ruže niže jedan za drugim u različitim bojama, pa su u Podravskim Sesvetama govorili da imitira tkanje⁹. Tu dolazi do izražaja maštovitost i kreativnost žene koje su "*parile boje (...) morale su spariti (...), da bu šarenilo, ak su bile dvije ruže, da nisu bile crvene jedna do druge*"¹⁰, "*sakuju ružu drugačešu (...) da su različite*"¹¹ odnosno same odabrale kojom će bojom te kojim vezom, punim bodom ili pečkim vezom ukrasiti predmete svog životnog prostora.

Motiv ruže *okolanti* na jastučnicama ukrašenim toledom s navezom u boji, štikanjem i vunicom na stolnjaku Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Mustra za sesvečki vez
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Motiv ruže sa stolnice vezen s navezom u crvenoj boji
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Od folklornog likovnog izraza do naivne umjetnosti

Folklorni likovni izraz, likovni izraz narodne, pučke likovne umjetnosti, izvornog stvaralaštva seljačke zajednice, u Podravini nije u izravnoj vezi s hrvatskom naivnom umjetnosti. Međutim, prisutan je u pojedinih narodnih stvaratelja koji narodnu likovnost primjenjuju za ukrašavanje tradicijskih predmeta kao i u tehnički ukrašavanja slika na staklu udomaćenoj u Podravini, koja je dala podlogu za razvoj hrvatske naivne umjetnosti početkom 20. stoljeća. Jedan od njih je i Josip Cugovčan, etnograf, slikar naivac, vlasnik Etnografske zbirke u Podravskim Sesvetama, nositelj umijeća izrade pisanica kao nematerijalnog kulturnog dobra Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Josip Cugovčan kao slikar, oduvijek se divio likovnosti Sesvečana i Sesvečica, načinu na koji su odabirali boje i stvarali svoj likovni izraz. U Podravskim Sesvetama tekstilno rukotvorstvo ukrašavalo se jednobojno ili kombinacijom nekoliko boja. Prvo se vezlo upredenom niti *pismom*, vrlo tankom pa je veziljama bilo potrebno dosta vremena da izrade jedan motiv. Osim *pismom*, vezlo se i upredenom vunenom niti *vunicom*. Te niti, žene su same bojale bojama koje su dobile na prirodn način. Osim tekstilnog rukotvorstva, tu su i pisanice *prepisane* koje su se ukrašavale u nekoliko boja, također dobivenim na prirodn način. Tako su primjerice smeđu boju dobivali od vika, zatim crvenu od vinobojke, a plavu su dobivali od crne sase, biljke zvane *kušunded* koju su išli brati na peske. Motiv ruže toliko prisutan na tekstilnom rukotvorstvu Podravskih Sesveta, bio je prvim motivom slike Cugovčana. Bio mu je inspiracija, pa je svojoj mami na papiru nacrtao mustru za vez, s motivom ruže koji je precrtao s kapice poculice iz Podravskih Sesveta, prema kojoj je ona izvezla jastučnicu. Kao što su žene počele vesti uz svoje mame i bake kao djevojčice, tako je i Josip koji je volio crtati, počeо

već kao dječak. S obzirom da su djeca u to vrijeme pomagala svojim očevima i radila na obradi zemlje, Josip je uspio pronaći vrijeme za crtanje. Svoju prvu sliku "Ruže" nacrtao je upravo na staklu prozora koji je pronašao na tavanu. Uljane boje kupio je u Koprivnici, u knjižari na Zrinskom trgu gdje se još i danas nalazi knjižara Narodne novine. Na njegov daljnji rad, likovno izražavanje i oblikovanje vlastitog likovnog izraza poticao ga je nastavnik likovnog odgoja, Zvonimir Dorogi, da razvija svoj vlastiti stil, danas prepoznatljiv i na pisanicama. Cugovčan je pokazivao interes za narodnu likovnost, sakupljanje i očuvanje narodne baštine. Tu ljubav usadila mu je i baka Jela. Uz ukrašavanje pisanica na tradicijski način pisanjem voskom, razvio je vlastiti stil, prepoznatljive cvjetne motive i grančice u bijeloj, žutoj, narančastoj i crvenoj boji na crnoj podlozi, koji u jednoličnom nizu ili raspoređeni u obliku kruga podsjećaju na motive s *mustri* za ukrašavanje vezom ili tkanjem.

Uz očuvanje i prenošenje baštinstvene tradicije, Josip Cugovčan volio je crtati i na staklu: "Crtam jer volim taj svijet, svoje selo, Podravinu i njenu zemlju" (Večernji list 1. XI. 1971.). Iako je stil slikanja izvoran, "izvanserijska pojavnost, istinski izvorna i, posebice samosvojna umjetnina" (Ivkane 1996: 8), a "Slikarska manira Josipa Cugovčana ne podilazi niti jednoj 'Školi naive'. Ne pripada niti štafelajskomu niti atelijerskom tipu" (ibid.), Cugovčan je izlagao ne samo kao naivni umjetnik već kao i predstavnik amaterskog seljačkog likovnog stvaralaštva u europskim gradovima primjerice Miljanu, Beču, Amsterdamu te i u Sjedinjenim Američkim Državama (Pittsburghu). U jesen 1975. imao je prvu samostalnu izložbu u Galeriji izorne umjetnosti u Zlataru kao jedan od hrvatskih naivnih umjetnika čije "iskustvo s tehnikom - uvijek se tu radi

Josip Cugovčan - Našivavanje, ulje na staklu, 1975.

Mustra za vez pismom s motivom ruže
Josipa Cugovčana
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

o slikanju uljanom bojom na staklu - ne odvaja ga od iskustva šireg podravskog likovnog kruga" napisao je Maleković Maleković 1975), dok se "Cugovčanovo slikarstvo rađa iz onog istog izvora iz kojeg se rađa i život; njegova umjetnost izraz je njegovog vitalnog iskustva" (ibid.).

Likovni izraz Josipa Cugovčana kao slikara naivca i narodnog umjetnika, nastao je iz ljubavi prema crtanju, prema tradiciji, okruženju u kojem je odrastao. Način slikanja, toliko temeljit i pedantan kojim bilježi svaki detalj običaja, ruha, tkanja, veza često se povezuje s pozornim, predanim i temeljitim načinom obrade njive koja tada obilnije rodi. Tu se često ističe i minuciozan način prikaza tradicijskog života vlastite sredine, gospodarskih radova, kućanskih poslova, zabava i običaja, koji toliko podsjeća na minuciozan način na koji su vješte tkalje i vezilje utkvale i ušivavale podravske narodne motive. Prikaz zimske idile, bake koja tuče vrhnje u *multilnici*, presušanja rublja, svadbenog običaja *pri mivanju*, lovačke zabave, dvorišta u proljeće, žena koje vezu *sesvečki* vez dio je njegovog doživljaja tradicijskog života, njegovog životnog svjetonazora, suživota i povezanosti čovjeka i prirode kao i kulturne baštine Podravskih Sesveta koju on uljanim bojama želi približiti i poput kazivača ispričati, kako bi ostala zapisana i sačuvana za buduće naraštaje. Tako se iz ljubavi i predanosti prema baštini kojoj je posvetio čitavo svoje biće oblikovao likovni izraz kao dio dviju tradicija: narodne likovne i naivne umjetnosti.

Josip Cugovčan - Presušanje, ulje na staklu, 1977.

Literatura:

- BABIĆ, Ljubo. 1943. *Boja i sklad. Prilozi za upoznavanje hrvatskog seljačkog umjeća.* Zagreb: s.n.
- BOBNJARIĆ, Venija. 1988. *Tekstilno rukotvorstvo koprivničke Podravine* (katalog izložbe). Koprivnica: Muzej grada Koprivnice.
- GAVAZZI, Milovan. 1944. *Hrvatska narodna umjetnost.* Zagreb: Hrvatski izdavački bibliografski zavod.
- IVKANEC, Ivanka. 1996. "Perivoj zavičajnih senja Josipa Cugovčana. Uz 25 godina umjetničkog rada Josipa Cugovčana" U Iz svijeta podravskog muža. Uz 25 godina umjetničkog rada Josipa Cugovčana (katalog izložbe). Zagreb: Targa, 5-8.
- MALEKOVIĆ, Vladimir. 1975. *Josip Cugovčan* (katalog izložbe). Galerija izvorne umjetnosti Zlatar: NIŠP Vjesnik Zagreb OOUP TMG.
- MESARIĆ, Marija. 2011. *Posoblje* (katalog izložbe). Koprivnica: Muzej grada Koprivnice.
- PETROVIĆ Đurđica. 1988. "Likovne karakteristike narodnih tkačkih rukotvorina" U Čarolija niti (katalog izložbe) Zagreb: Offest Naša djeca, 41-44.
- RADAUŠ RIBARIĆ, Jelka. 1973. *Vezak vezla... motivi narodnih vezova Hrvatska* (katalog izložbe). Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
- SENJKOVIĆ, Reana. 1998. "Folklorni likovni izraz" U *Etnografija Svagdan i blagdan hrvatskog puka.* ur. J. Čapo Žmegač, Aksandra Muraj, Zorica Vitez, Jadranka Grbić i Vitomir Belaj. Zagreb: Matica Hrvatska, 220-230.
- SEVEROVIĆ, Milena. 1989. "Esej o bijelom vezu". *Podravski zbornik* vol 15:128-129.
- VOJNOVIĆ TRAŽIVUK, Branka: 2001. "Folklorni likovni izraz" U *Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha* . ur. A. Muraj i Z. Vitez. Zagreb: Barbar, Galerija Klovićevi dvori i Institut za etnologiju i folkloristiku, 391-401.
- TURKOVIĆ, Josip. 1978. *Podravsko rukotvorje.* Čakovec: TIZ Zrinski.

Bilješke

- 1 Iz kazivanja Marije Šantić.
- 2 Zahvaljujem Andelki Dergez i Josipu Cugovčanu na podatku koji su mi dali.
- 3 Iz kazivanja gđe Andelke Dergez.
- 4 Isto.
- 5 Iz kazivanja Josipa Cugovčana.
- 6 Isto.
- 7 Zahvaljujem Mariji Cugovčanu i Josipu Cugovčanu na podacima o sesvečkom vezu.
- 8 Iz kazivanja Marije Šantić.
- 9 Zahvaljujem Mariji Cugovčan, Mariji Šantić i Josipu Cugovčanu na podacima o sesvečkom vezu.
- 10 Iz kazivanja Marije Cugovčan.
- 11 Iz kazivanja Marije Šantić.

Detalj cvjetnog motiva sa stolnjaka
vezenog pismom
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Folk motifs in Podravina From the collection of Josip Cugovčan

Artistic expression of ethnographic heritage in Podravina is a part of Croatian national art and folklore artistic expression. Created on the inherited tradition of artistic heirloom which was transmitted from generation to generation, it is considered as the formal expression of the community. Because of different cultural areas, historical circumstances, regional and local specificity, openness to the acceptance of modern technology and different influences from the neighbouring areas, Podravina (which ethnologists observed inside the cultural complex of Upper, Northwestern or Central Croatia) has developed the folklore expression which influenced the formation of local-regional identity. That is why it is important to observe the formation of folk motifs in Podravina as the artistic expression of ethnographic heritage in Podravina within traditional culture in which it was made, it is necessary to know the creators, ways and techniques of the decoration performance and their function in the local community. Exactly the layers in meaning of the artistic expression are a part of the dynamism of its formation, richness and diversity of made textiles in which it was expressed. These made textiles through the diversity of materials, colors, ornaments, decorating techniques and the creativity of people in Podravina show the mesh of different cultural influences which throughout the history influenced its formation according to the inherited, traditional patterns as well as by the adoption of new elements from other cultural layers.

In the peasant traditional culture of Podravina, visual art was a part of everyday life, a part of decoration, processing and making of objects from different materials, e.g. wood, linen, stone, iron, leather. The way of decorating usable objects is in the accordance with their shaping and function which they have within the community. Various materials,

making techniques are connected by the almost unique way of ornamental design. Homogeneity of workmanship and totality of motifs suggest local specifics, and, on the other hand, the presence of local making centers. Some examples are combined from many materials and making techniques. Thereby, a folk creator repeats inherited forms, possibly adopting and changing some details, and at the same time meets the true needs and aesthetic criteria of the community.

Ethnographic collection of Josip Cugovčan contains material, unusual components which are rare in ethnographic museum and private collections. It is about numerous specimens of forms for decoration of textile handmade objects which are called patterns in Podravina, according to which folk motifs in Podravina were formed as a part of national visual art and folklore art expression that is generally more common part of museum and private collections. The story of patterns, according to which forms are intertwined or sewed in the linen and by which the folk motifs in Podravina are shaped in the art of making, is the story of generations of women in Podravina, who during their breaks from housework and field work created clothing and other textile items to decorate their everyday living area and make it more pleasant to live in. It is a story about women, folk creators, who were showing their individuality, imagination, creativity by sewing and waving for their children and grandchildren. It is a story about girls who became women, who stuck the needles into the linen with their mothers. In such a way the art of embroidery was transmitted from generation to generation, as an inherited tradition, from a grandmother to granddaughter, from a mother to daughter. Jelka Radauš Ribarić in the exhibition catalog *Vezak vezla* and Milana Šerurović in her work *Esej o bijelom vezu* wrote about embroidery not only as the inner need of a woman, about the need-

Posoblje u postavu Etnografske zbirke Josipa Cugovčana i vez pismom na platnu iz dokumentarnog filma Podravski narodni motivi - *Pretisni i spari boje kaj naprave ruke moje*

Mustra s motivima tulipana i ivančice
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Detalj veza pismom sa stolnjaka s navezom u crvenoj boji
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

le as the means of creative expression in which she expressed herself, her personality, joy and found some comfort in it, but also about the women in Podravina, folk artists who with their artistic expression on textile items, became a part of national visual arts.

Women from the Lončarić and Dergez family donated patterns to Josip Cugovčan so he could preserve them from being thrown away together with his objects, because nobody used them in their homes anymore, there were no mothers and grandmothers who sewed and waved according to them. Josip Cugovčan very gladly accepted them and he carefully keeps them in his collection. As a painter he noticed that women transferred traditional motifs on the linen from wooden objects, e.g. distaffs and chests, and they were excellent misteresses who showed their creativity in shaping their own folk motifs in Podravina, different flowers, roses, twigs as well as the motif of a bird. He also noticed the change in some forms of already mentioned motifs, from the simplest drawings which changed and adapted to the new textile materials that women bought in stores. In such a way, one, to him, very interesting motif sesvečk/embroidery was

created according to the pattern called okolanti, rose, and dog rose branch. Name of that motif, typical for Podravske Sesvete, was given by the residents of the surrounding villages, and the women embroidered it in different colors. Mrs Marica Lončarić made the patterns for sesvečki embroidery, and she was the one of the first women in Podravske Sesvete who began to embroider according to that pattern. This tradition was continued by Mrs Marica Šantićeva, and later more and more women started to embroider it. The biggest number of patterns chosen for the exhibition is from the legacy of Mrs Marica Lončarić. It is about the patterns for sewing, that is, embroidery by number, according to which clot-

The shape of the pattern fitted the shape of ornament performed on the already mentioned items. With the combination of ornaments according to patterns with various herbal motifs of flower twigs, roses, dog roses, petunias, daisies, grapes with leaves, cherries, oak leaves on flat surface in monotonous line mainly table clothes, minsters and towels were decorated. The garments, neckline and chest on shirts, were decorated according to patterns of Mrs Lončarić with herbal motifs of flowers and twigs, roses with tulips and daisies performed on curved surface in monotonous line. Edges of underskirts were decorated according to the pattern for white embroidery, Šlinganje and toledo. Handkerchiefs were decorated according to patterns with herbal motifs of flower twigs, tulips and they could also be used for white embroidery in combination with geometrical motifs of squares and triangles on flat surface.

Mainly originating from the first half of the 20th century, patterns for weaving and embroidery by number are a part of variation in the shaping of the rose ornament, of the personality of a woman, Mrs Dergez, who interpreted the same motif in different variations of material and techniques by the enrichment of traditional inherited artistic expression and the introduction of new elements, and in that way she created a specific local motif. This motif became accepted within the community and beyond, so the women from Podravske Sesvete and surrounding places, Đurđevac, Kloštar Podravski came to her so she could give them the patterns, that is, transfer the motif for weaving on the linen. In some patterns it is visible that Mrs Dergez with a pencil encircled certain parts of motifs. This excellent weaver and embroiderer reshaped the motif of a vine or a rose branch, from the pattern for the weaving by number cross-stitches that she used also in the *na prebor* weaving, and used it for sewing, which is in Podravina the name for different techniques of de-

Vez pismom sa *stolnice*
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Corating the embroidery by writing. Mrs homemade linen as a motif on the wo-Dergez is one of the women in Podrav-ven table cloths and minsters (decorative na who saw their inspiration for the cre-ation of patterns almost everywhere, in nature, different magazines, handicrafts, on the chinaware, paintings on the glass, wooden objects.

Along with patterns according to which somefolk motifs in Podravina were shaped, specimens of objects from the textile handicraft were selected from the Collection of Josip Cugovčan in which the artistic expression of ethnographic heri-tage in Podravina is expressed. As well as in the patterns, herbal motif of rose branch, dog rose called *okolanti* prevails on the clothing and the items of soft furnishing from the Collection. Along with them, there are also some herbal motifs of daisy, tulip, grapes with leaves, flowers in the vase, posies, cherries, oak leaves. Moreover, with herbal motifs, there are also some geometrical in the shape of a circle, square, triangle, zigzag lines. Of zoomorphic motifs the most common is the motif of the bird, and the motif of the chalice, together with the motif of a heart which is the most popular and the most represented motif throughout Podravina. These motifs are elaborated by the use of different materials and techniques which are then interpreted on the finished textile background. Artistry of women is expressed in the selection of motifs and the skill of its performance on the textile background, in the combination of different colors and techniques of decoration, some of which became a part of the local uniqueness. Thus, the motif which is in Podravske Sesvete called *oko/ont?* varies, as well as the motif of a daisy, and the decoration was, together with *sesvečki vez* in full stitch and *pečki vezi* n fiery, purple, blue, cherry red and red color, made by the decoration technique of white embroidery: *štikanje* and *toledo* which was in these parts made with the embroidery in different colors. One of the specifics is the making of motif *okolanti* with a woolen thread in cherry red, pink and red color on

Folklore artistic expression, artistic expression of national, folk visual arts, authentic creativity of rural community in Podravina is not in the direct connection with Croatian naive art. However, it is present with some folk creators who apply the folk artistry for the decoration of traditional objects as well as in the technique of decoration of paintings on glass which is hosted in Podravina and which gave the foundation for the development of Croatian naive art at the beginning of the 20th century. One of them is also Josip Cugovčan, ethnographer, naive painter, owner of Ethnographic Collection in Podravske Sesvete, the bearer of the craft in the making of Easter eggs as the intangible cultural property of Ministry of Culture of Republic of Croatia.

Artistic expression of Josip Cugovčan, which is a part of Easter egg decoration and painting, is also a part of tradition in folk art and naive art that are a part of the surrounding in which he grew up. As a boy, Cugovčan liked to draw, and he especially admired the artistry of the people in Sesvete, the way they got the motifs and expressed themselves artistically in different materials. The motif of the rose that is largely present in folk visual arts of Podravske Sesvete, on textile items the most, is exactly the name of his first painting on glass which he drew when he was still a boy. As a naive painter he had an exhibition in the Gallery of Authentic Art in Zlatar, and his paintings are, as an authentic naive painter on the one hand and an authentic folk artist on the other, characterized by the artistic expression that came from the tradition and the surrounding in which he grew up. The way of painting, so intensive and precise that captures each detail of customs, clothes, weaving, embroidery, is

Mustra za ukrašavanje stolnice s motivom ivančice
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

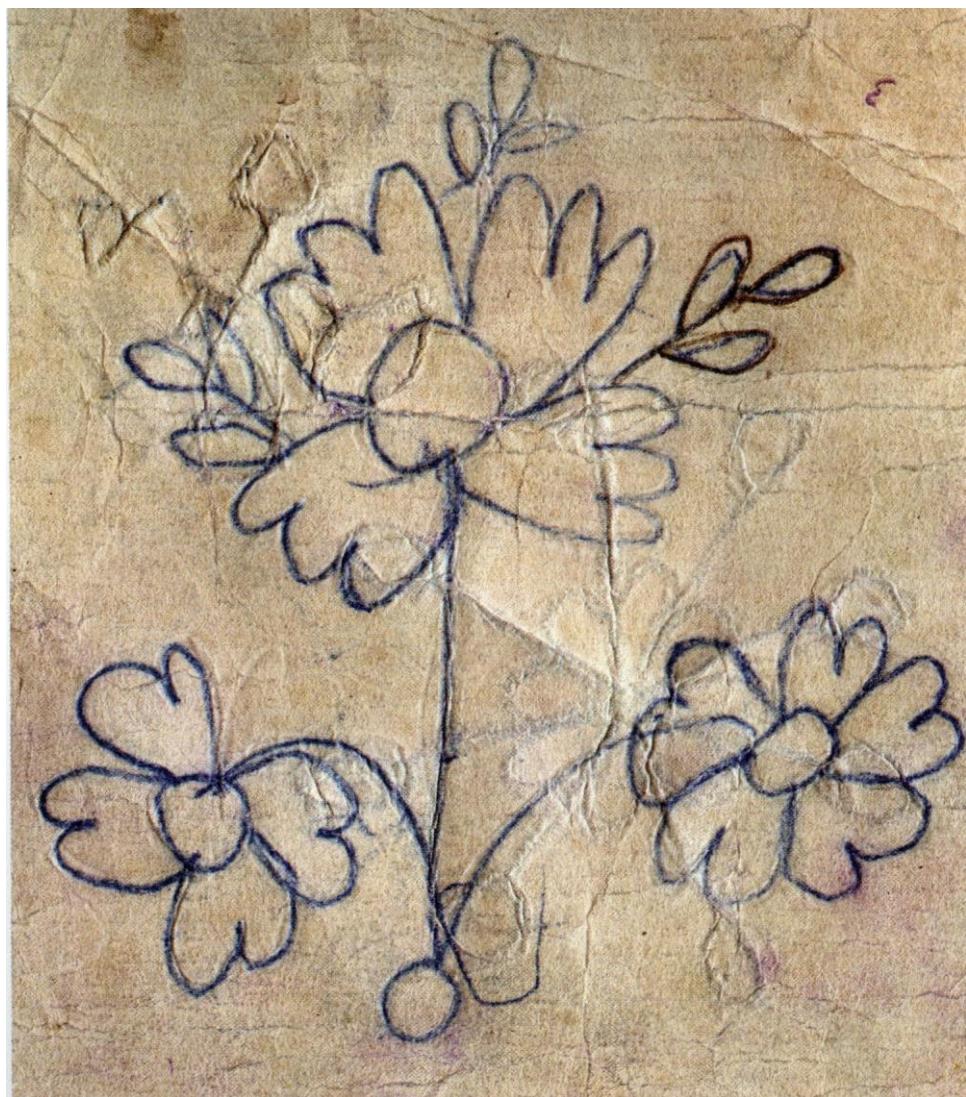
often connected with the attentive, dedicated and intensive way of cultivating the field that then bears more abundantly. Also, it is often pointed out his meticulous way of portraying the traditional life in his own environment, groundwork, housework, amusement and customs, which so resembles the meticulous way in which skilled weavers and embroiderers weaved and sewed folk motifs in Podravina. All in all, Josip Cugovčan created his own artistic expression which was formed under the influence of folk and naive visual arts.

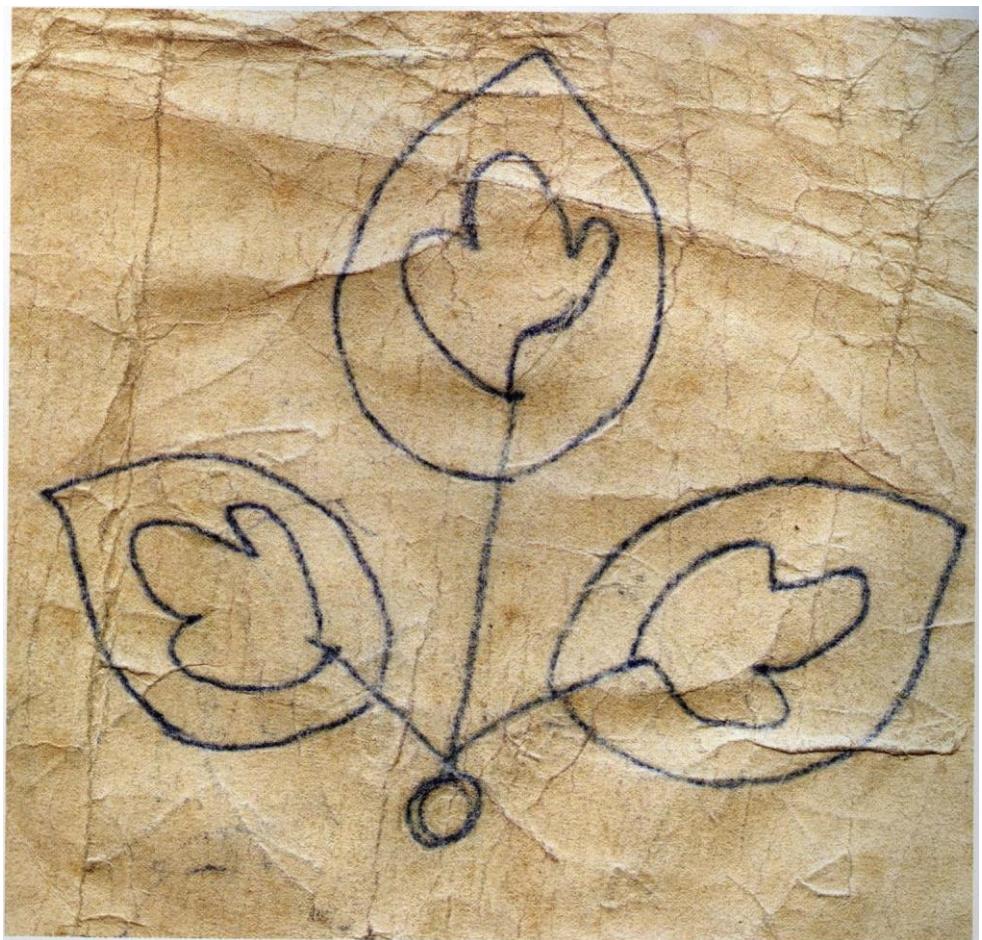
Zidna krpa (*kuharica*) vezena pismom prema crtežu Josipa Cugovčana Zaljubljene maškare
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

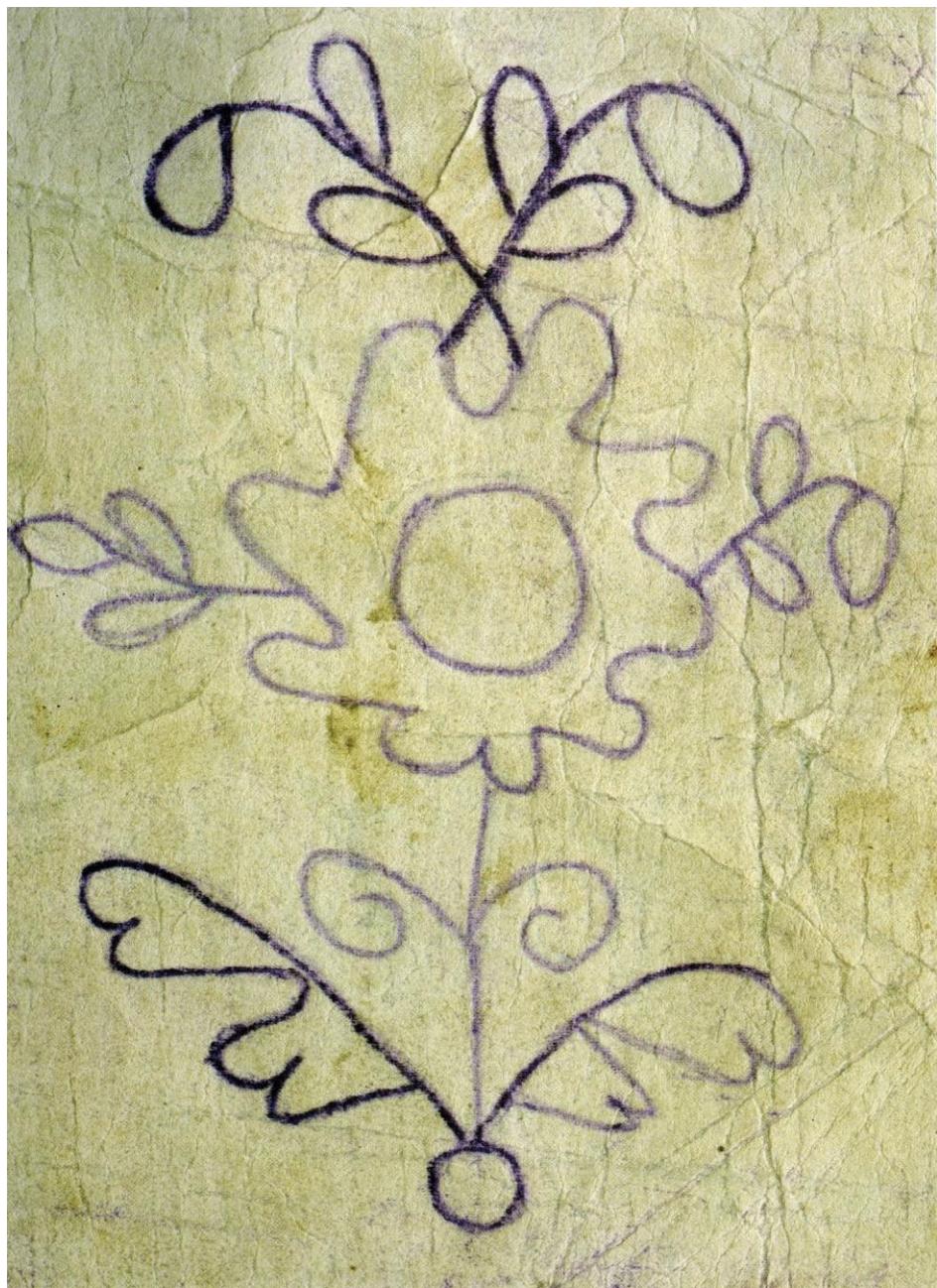
Detalj veza s ručnika (*obrisača*)
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

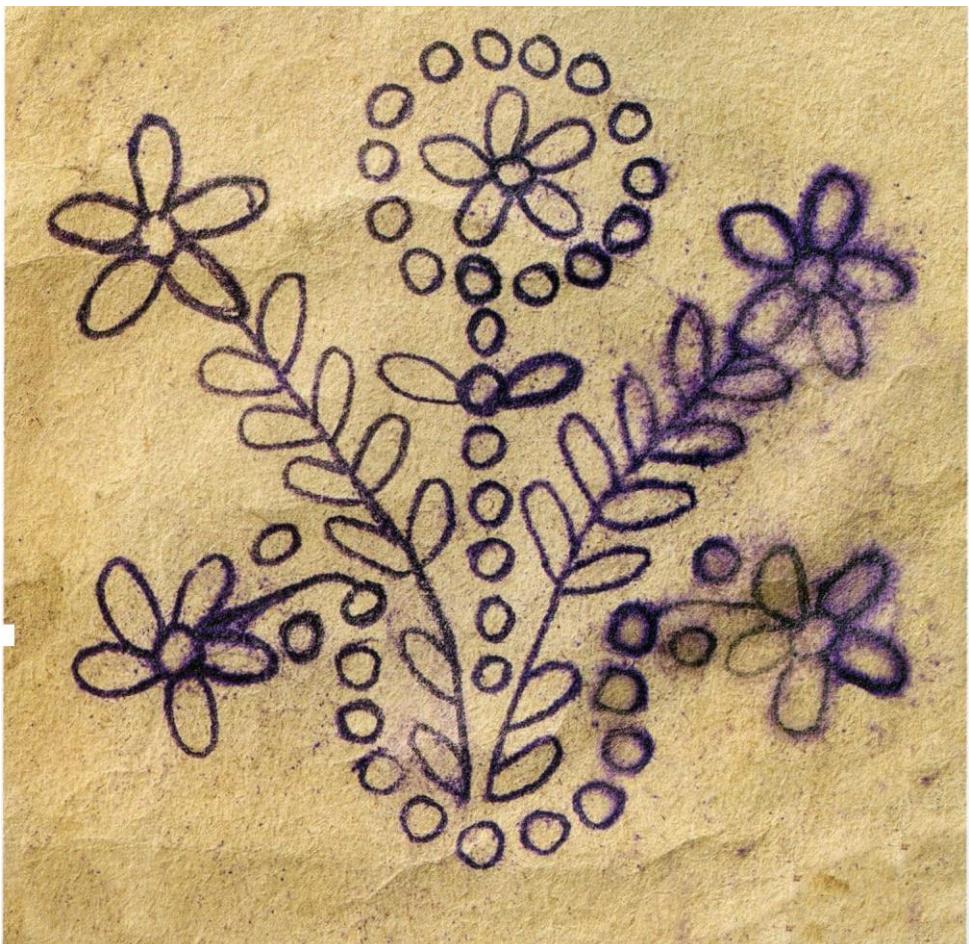
Mustra s cvjetnim motivom za vez pismom
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Mustra s motivom lišća za vez pismom
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Mustra s cvjetnim motivom za vez pismom
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

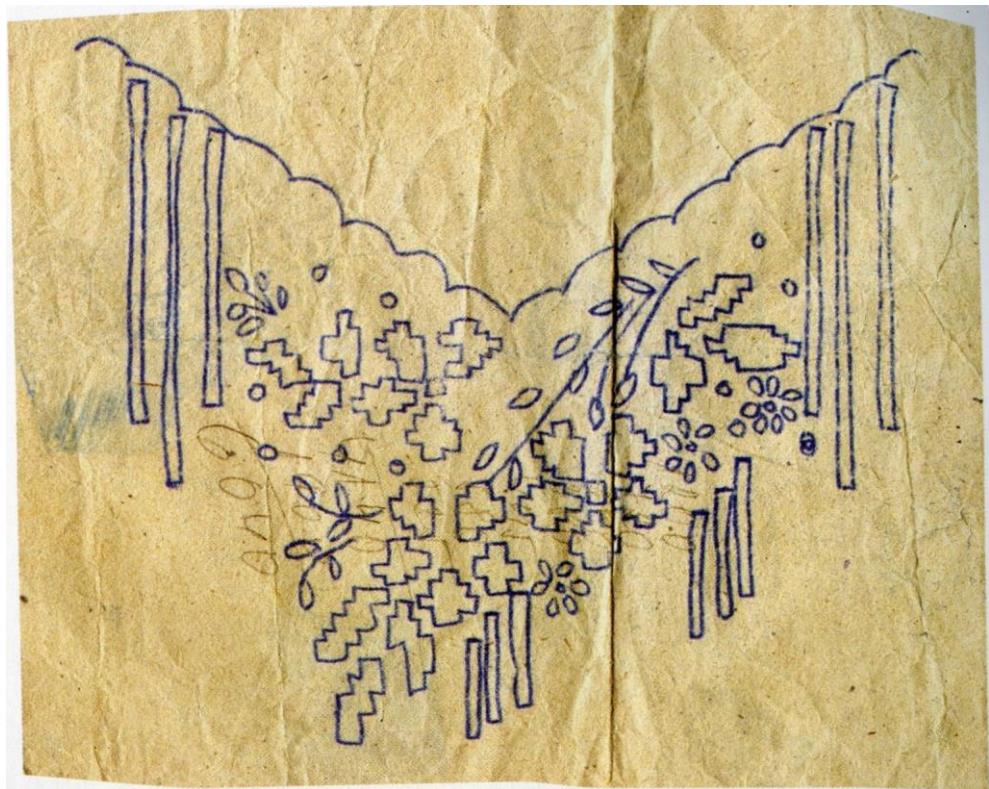

Mustra s motivom grančice i ivančica za vez pismom
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Mustra s cvjetnim motivom za vez pismom

Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Mustra za bijeli vez toledo
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

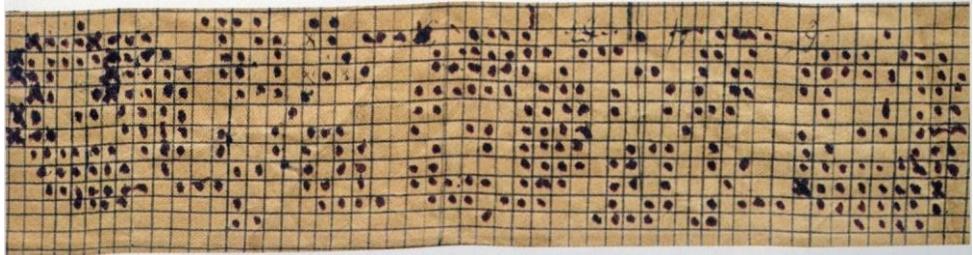
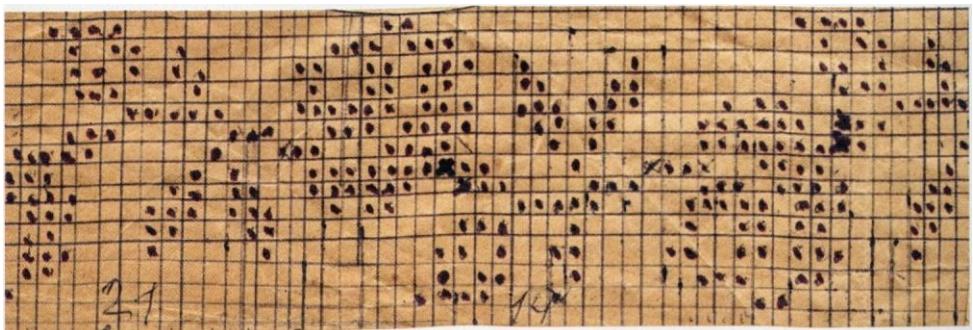
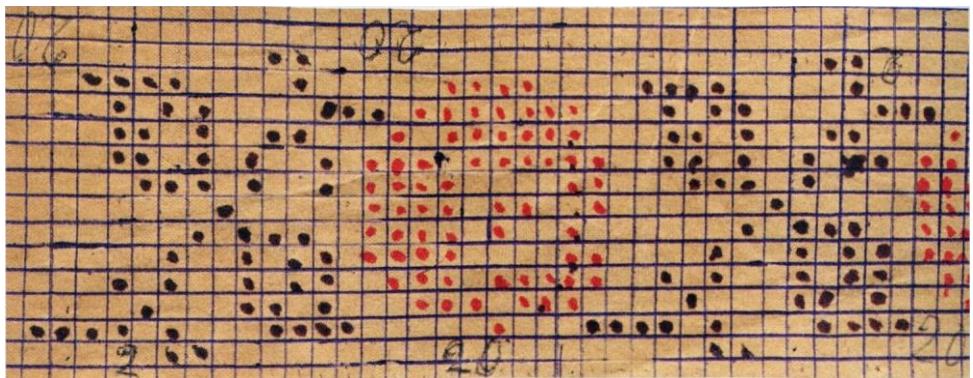
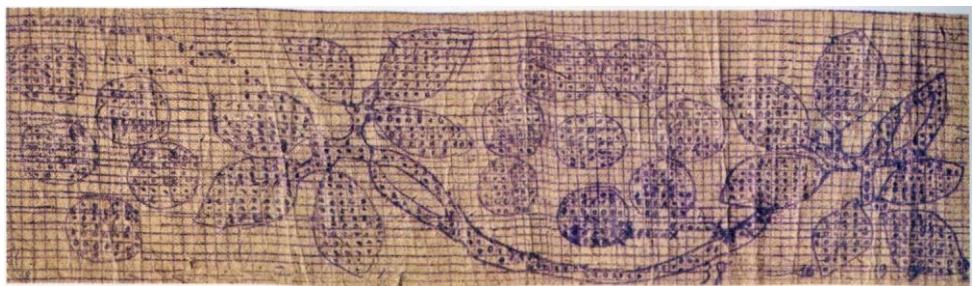
*Mustra s motivima ljljana i ivančice za vez pismom
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana*

Mustra s cvjetnim motivom za vez pismom
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Mustre s motivima za vez pismom i bijeli vez
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Mustre s motivom ruže
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Uzornik za vez pismom
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Detalj cvjetnog motiva sa stolnjaka vezen pismom s navezom u crvenoj boji
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Detalj cvijeća u vazi sa stolnjaka vezen pismom s navezom u boji
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

Motivi ivančice i ruže sa stolnjaka vezeni pismom s navezom u boji
Etnografska zbirka Josipa Cugovčana

MUZEJ
G R A D A
KOPRIVNICE
Trg dr. Leandera Brozovića 1

Nakladnik:
Muzej grada Koprivnice

Sunakladnik:
Tiskara Baltazar d.o.o., Koprivnica

Za nakladnika:
Marijan Špoljar

Autorica teksta u katalogu:
Marija Mesarić

Prijevod na engleski jezik:
Lea Đurašević

Grafičko oblikovanje:
Dalibor Vugrinec

Fotografija na naslovnici:
Josip Cugovčan
Presušanje, detalj ulja na staklu

Fotografija:
Foto Milan

Tisak:
Baltazar d.o.o., Koprivnica

Naklada:
500

ISBN: 978-953-288-067-0
ISBN: 978-953-7674-35-9

Izložba:
Podravski narodni motivi
iz zbirke Josipa Cugovčana

Galerija naivne umjetnosti u Hlebinama
26.6.-27.07.2014.

Općina Podravske Sesvete
rujan 2014.

Autorica izložbe:
Marija Mesarić

Suradnici na izložbi:
Josip Cugovčan
Udruga Kopriva

Dokumentarni film uz izložbu:
Podravski narodni motivi
Pretisni i spari boje kaj naprave ruke moje

Režija, montaža, odabir glazbe:
Udruga Kopriva

Tehnički postav izložbe:
Renato Horvat
Vlado Kolarek
Sanja Vrgoč

Zahvaljujemo Ministarstvu kulture Republike Hrvatske i Općini Podravske Sesvete na pomoći i potpori u realizaciji kataloga i izložbe.

Zahvaljujemo kazivačicama i kazivačima Mariji Cugovčan, Mariji Šantić, Anđelki Dergez i Josipu Cugovčanu na suradnji i pomoći u realizaciji izložbe i kataloga.

MUZEJ
GRADA
KOPRIVNICE
Trg dr. Leandera Brozovića 1

ISBN 953288067-4

9 789532 880670